

3. září 2008

Česká lesnická společnost

Vážený pane ministře,

naše občanské sdružení se již dlouho živě zajímá o práci Vám nyní svěřeného resortu ve vazbách politiky lesní a environmentální.

Musíme bohužel konstatovat, že jsme postrádali seriózní pozornost, když jsme se k němu obraceli s našimi názory a připomínkami. Byli jsme při tom svědky překvapujícího nerespektování ba odmítání závěrů lesnických věd a snadného přejímání názorů jednostranně, více ideologicky než vědecky podkládaných na základě spíše krajních větví ekologické filosofie.

Jsme velmi znepokojeni snahami řešit vysoce komplikované vědecké a odborné záležitosti národohospodářského odvětví praktikami politického boje a stylem „jen naše pravda je ta spasitelná“.

Po řadě let tohoto stavu Vás vyzýváme, abyste jako odpovědný státní činitel zaujal jasné stanovisko k následujícím skutečnostem.

V roce 2005 se konal na Šumavě VIII. Sněm lesníků k problematice managementu lesů Národního parku Šumava (NPŠ). Bylo formulováno 8 otázek k odpovědnosti MŽP ČR. Po předání odpovědnému reprezentantu resortu a publikaci v odborném tisku slíbil tehdejší náměstek dr. Pojer v září 2005 veřejně na shromáždění ve Volarech projednat je. A výsledek? Byli jsme jím přijati jedenkrát v roce 2006 a mohli s ním projednat asi tak polovinu první otázky. Musíme otevřeně říci, že jsme nabyli dojmu, jakoby přítomní představitelé resortu vlastně nechápali, o čem tu běží. Je to nezáměr státního orgánu nebo nechť slyšet jiný názor a uvažovat o něm? Není to sice záležitost zásadní, byť v demokratické zemi podivná, každopádně však významný symptom práce resortu.

Už dlouho se pozornost médií, zastupitelů jihočeských regionů i veřejnosti obrací k velkoplošným destrukcím horských lesů Šumavy žírem kůrovcovitých. Domníváme se, že jádro problému v nakládání s lesy orgány státní ochrany přírody je v environmentální politice Vašeho resortu. Což pokládáme za záležitost, kterou by měla věcně uvážít vláda ČR jako způsob jednostranného přístupu k životnímu prostředí kulturní obytné krajiny.

Státní orgány Vašeho resortu jsou oprávněny zákonem 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zrušit v regionech jim svěřených platnost mimo jiné zákonů o lesích i zákonů o vodách. Tyto zákony ovšem nesporně obsahují přímá i nepřímá ustanovení, chránící životní prostředí kulturní krajiny, to je nejenom životní prostředí přírodních organismů a procesů, ale také životní prostředí lidské společnosti. Rizika z toho vznikající nejsou vůbec uvažována v procesu rozhodování, jako by neexistovala. Státní orgány rušící platnost podřazených zákonů porušují tak zákon č. 17/1991 Sb. o ochraně životního prostředí. Tento zákon vedle ochrany přírodních entit a přírodních organismů zná i ochranu prostředí člověka. Tento zákon rušit zmíněné orgány oprávněny nejsou. Co soudíte o tomto paradoxu v činnosti státních orgánů?

Co soudíte o tomto nedbání zájmů člověka v kulturní krajině na jeho životním prostředí? Je snad správné, aby ministerstvo životního prostředí v zemi s kulturní obytnou krajinou jednalo v oboru bioty výlučně jako ministerstvo ochrany přírody pro ni samu?

Jistá skupina vědců a nadšenců formulovala hypotézy, na nichž se původně stavěl management lesů Národního parku Šumava (NPŠ). Zásadně odmítala odlišné názory a varování nejen představitelů lesnických věd před hrozící velkoplošnou destrukcí (dnes už proběhlou) horských lesů a možnými riziky environmentálních následků nedefinované velkoplošné „bezzásahovosti“. Dnes je hypotéza o tom, že si „lesní ekosystémy poradí sami“ s přemnožujícími se kůrovcovitými prohlášena veřejně za omyl. V roce 2006 přece čelný zástupce hnutí DUHA veřejně v tisku kupodivu přiznal, že s kůrovci to byl skutečně omyl ekologů... V roce 2007 dokonce i v reprezentativní publikaci MŽP ČR s Vaší předmluvou je to označeno za omyl. Jaké konsekvence vidíte Vy a Váš resort z těchto konstatování? Je za tak velkorysý omyl státního orgánu někdo – třeba jen morálně, když ne právně – odpovědný?

Klíčový pojem „bezzásahovost“ s častými změnami názorů na její plošný rozsah (75-10 %) zůstal naprosto nedefinovaný dlouhá léta – vlastně až do vydání 6. metodického pokynu MŽP v roce 2004. Je ovšem vážnou otázkou, zda klíčové myšlenky, shrnuté pouze v poznámce pod čarou v onom Pokynu, měly pro MŽP ČR vůbec nějakou platnost. Kdo, kdy a z jakého důvodu rozhodl, že pozbývá platnosti zásada citlivosti kulturních lesních ekosystémů? Či snad 6. metodický pokyn MŽP byl v rozporu s „nejzákladnějšími principy ekologického poznání“, jaké jsou dnes prezentovány ?

Podobně tomu bylo s původním určováním jen několikaleté „přípravné“ doby ke startu „bezzásahovosti“ – aniž bylo jasné, co lze pro ni připravit v lesních ekosystémech Šumavy během uváděných několika let. Můžete tu snahu, mít na Šumavě kvapem „divočinu“, přes všechna varování objasnit dnes? Či snad poradci MŽP ČR už tehdy v 90. letech počítali s tím, že se budou v horách budovat „zážitkové trasy“, aby veřejnost obdivovala velkoplošné destrukce lesů, ještě když byla taková prognostikovaná možnost houževnatě popírána – třeba jako výplod lidí, kteří (citujeme) „si říkají vědci, ale v nejlepším případě jsou postiženi nevléčitelným fachidiotismem“?

Aby hypotézy oné skupiny nadšenců nabyly váhy, jiné argumenty byly předmětem dehonestace v tisku i v televizi, byly prezentovány jako pofidérní názory nepolepšitelných (citujeme) „dřevožroutů“ či náležitě „nedovzdělaných lesníků“, „fachidiotů“.. Nemýlili se ovšem „fachidioti“! Kupodivu se tyto insinuace v tisku – opět od autora známého – znovu objevují, dokonce i vůči představitelům Parlamentu ČR, vysloví-li jiný názor než ti, kdo jsou za NPŠ odpovědní. Připomínáme i akce občanské neposlušnosti – „divadélka“ pro média a přes ně pro veřejnost. Je to nepochybně něco z tendence, pozorovatelné v euroatlantické civilizaci v éře postmoderní – „akumulace spektaklů“, jak říká filosof Guy Debord. Pokládáte tuhle módní pokleslost úrovně za vhodný přínos environmentální politiky MŽP ČR?

Jistě je Vám známo, jak záměr některých vědců při jednáních s misí IUCN v roce 2002 – uznat omyl v základní hypotéze o šíření kůrovcovitých – označili přizvaní nadšenci z ekologické NGO jako zradu. Už toto emoční označení jiného názoru svědčí o ideologickém zaujetí a o prioritě víry či politiky, nikoli faktů. Léta byl tedy omyl „jedinou pravdou“, základem „jedině správného“ managementu lesů; jiný názor byl zradou – mohl by někdo objasnit, čeho vlastně to byla „zrada“, zahraničními auditory samými zaznamenaná v oficiální publikaci?

Po létech managementu lesů NPŠ podle prosazené „jediné pravdy“ je nejen samým čelným šířitelem krajních názorů hlubinné ekologie uznán omyl – a co dál? Nikdo jiný z původních propagátorů oné hypotézy z řad akademických se neozval, důsledky mylných hypotéz se prohlašují v časopisu NPŠ za cennou „novou lesní estetiku“, veřejnost se zve na nově budované „zážitkové trasy“, aby si zvykla „ocenit nové dojmy“ z velkoplošně změněného krajinného rázu – tedy vlastně z výsledku nastartovaného destruktčního výzkumu přírody, jenž prokázal oprávněnost tvrdě odmítaných prognóz destrukce horských lesů.

Dochází k zásadním změnám funkcí lesa jako složky životního prostředí či lesů jako významného krajinného prvku podle environmentální legislativy. Ptáme se: už bylo právně obhájeno, že krajina s mrtvými lesy od obzoru k obzoru je v souladu s příkazem vládního usnesení č. 163/1991 Sb.? Změnil-li někdo toto právní zadání, kdy a čím? Či jsou jen rozpaky z porušení základající právní normy NPŠ?

MŽP ČR si, jak známo, v 90. letech objednalo vědeckou metodu ekonomického oceňování přírodních procesů v lesních ekosystémech v jejich významu pro přírodu samu. Na jeho doporučení se začala užívat v sankční praxi státních orgánů. Zejména se oceňovaly škody na přírodě samé při poškození lesa žírem kůrovcovitých; změny tím působené v životním prostředí lesa byly brány jako přírodě pro ni samu velmi škodlivé.

Tytéž změny životního prostředí v lesích, jaké na velikých plochách NPŠ nastaly rozhodnutím státního orgánu, podle této vědecké metody opravdu představují veliké škody na přírodě pro ni samu, a to v hodnotách miliardových. Přesto environmentálně politicky tam destrukce lesů přírodě neškodí – užít vědeckou metodu, kompetentní pro poškození přírody samé, se tam nesmí. Je to vada snad vědecké metody anebo poněkud znepokojující jev environmentální politiky MŽP ČR?

Velkoplošné destrukce horských lesů Šumavy jsou některými odborníky nadále prohlašovány za zcela neškodné při praktikování velkoplošné „bezzásahovosti“, protože – citujeme – „spontánní vývoj lesních ekosystémů je nejvhodnějším přístupem při obnově přirozeného lesa, jak to odpovídá nejzákladnějším principům současného ekologického poznání“. S tím se jistě dá souhlasit – pokud by ovšem šlo především o přirozené lesy, a také v krajině, kde dosud hospodařila jen sama příroda. Uznáváte, že je rozdíl mezi managementem krajiny v pustinách např. Sibiře apod. oproti managementu ve střední Evropě s kulturní obytnou krajinou?

Přece již otec moderní ekologie u nás a děd či praděd dnešních ekologů V. Úlehla prohlašoval nedotčené horské lesy za ochránce naší krajiny, „napájející prameny“ – a nikdo tento názor ještě neprohlásil za chybný. Proto se klade závažná otázka: proč v hypotézách naprosté „bezzásahovosti“ v lesích ve správě MŽP ČR nebyla respektována možná rizika, proč nebyla s předběžnou opatrností ověřována možná rizika přemnožení hmyzu a rozsáhlé destrukce horských lesů – rizika pro NPŠ sám i pro biogeosystém kulturní obytné krajiny jihočeského regionu? Slýcháme od přesvědčených ekologů, že člověk je nezajímá, jen příroda sama. Může to zastávat státní orgán, byť ochrany přírody?

Stejné problémy s ekologickými názory provázely velkoplošnou větrnou kalamitu v TANAPu z podzimu 2004. Jako ostudu tam naše expedice vnímala odvolání pomoci ze strany vedení NPŠ, když se v TANAPu vyklízely protipožární pásy a bystřiny od vývrátů a zlomů za protestů hysterických ekologek. A nejen jako ostudu – též jako potvrzení stanovisek krajní ideologie ve smyslu deep ecology v přístupech MŽP ČR a v koncepci NPŠ. Objevil se z téhle

zkušenosti podnět zpracovat pro národní parky krizový plán pro řešení živelných pohrom, aby se předešlo zmatku a uplatňování krajních názorů. Kyrill opět ukázal stejné jevy, co se týká NPS.

Se vší vážností poukazujeme na odpovědnost kompetentních státních orgánů při přejímání skupinových názorů, tak snadno pregnantně formulovatelných. Jejich prosazovatelé za ně žádnou odpovědnost nenesou. Oni mají právo na omyly jakéhokoliv formátu, ne tak státní orgány.

O těchto tématech jsme chtěli vážně jednat s Vámi, vážený pane ministře. Nebylo to možné, protože na naše opakované písemné prosby o slyšení nedošla žádná odpověď. Takže naše otázky klademe veřejně a žádáme o Vaše vyjádření k nim.

Republikový výbor České lesnické společnosti